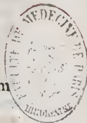
DEO OPTIMO MAXIMO
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.
QUÆSTIO MEDICA,

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS, *manè discutienda in Scholis Medicorum, die jovis quartâ mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXIII.*

M. NATALI-MARIA DE GEVIGLAND, Regiorum in Germaniâ Ducum & Militum Nosocomiorum nuper Medico, M. CAROLI-LUDOVICI LIGER, Vices Gerente, Doctore Medico, Præside.

An Frictus sit salutaris ?

TANTA est proportio, liquidum inter & firmum, firmum & firmum diversi & ejusdem generis, liquidum & liquidum cujuscumque generis, inter partes corporis quòad molem, duritiem, numerum, situm &c. ut amborum uno mutato mutetur & alterum necesse sit. Utrumque quot habeat phases infandum ! Qualis utriusque commutatio vix dicendum ! Amborum vicissitudines, ex uno in alterum transmutationes, inter utrumque analogiam, proportionem, comparationem, similitudinis atque dissimilitudinis diversos respectus enarrare quis poterit ? Multifariàm enim multisque modis alterantur, corrumpuntur, generantur, atque metamorphosi omnimodâ, tot tamque diversæ quinimò omnes formæ educuntur è materiæ penu quæ est omnium corporum subjectum, eorumque proprietatum fons & origo, quippe quæ omni & soli corpori communicatur multigenis variata figuris, modò enim simplex modò diversa sentitur, uniformis modò, modò varia, homogenea, heterogenea, constans, mobilis,

Non quod multa parum simili sint prædita formâ,
Sed quia non vulgò paria omnibus omnia constant. Lucr. l. 2. vers. 336. 337.

materia enim nusquam destruitur, neque cadaver est, neque sepulchrum, sed cadaver & sepulchrum sibi; nec Cœlo, nec terris, nec aquis, sed ubique jacet; horumce nulla est, sed omnia : ipsa enim totius mundi hujusce aspectabilis pro theatro sese mutuò præbet atque subjicitur in quo personas omnes hujus comediæ rectè regit auctor motus ex quo figuræ formantur, aggeritur moles, nascuntur tandem omnes corporis modificationes perituræ, in nova

‡ Auctore M. DAVID VASSE, 1722.

corpora denuò mutandæ. Ipſe ſi quidem totus occupatur in corproum omnium conciliandis figuris, nihil quod penès eum non ſit, totum & omne regit, gubernat, producit, deſtruit, naturâ tamen ſemper remanente conſtanti indeſtructibili cujus facies ſemper eadem.

II.

CORPUS in partium ipſum componentium motu conſtanti perpetuoque conſiſtens, pro ipſius motûs quantitate, diverſitate, modo, temporis ſpatio & aliis circunſtantiis quibus afficitur tale aut tale in ſua ſpecie prædicatur: ipſum autem judicatur ſanum pro hujuſce ſyſtemaiis legum rectitudine aut ab ipſis deviatione. Vitam hominis quandiù durat in partium corporis functionibus tum vitalibus, tum naturalibus, tum animalibus conſiſtere, nemo eſt qui inficiatur: ipſas augeri, minui, vitâ ſuperſtite, deprehenditur, cùm in iiſdem ſit ingens graduum diverſitas; ſanitas enim eſt facultas corporis apta omnibus actionibus perfectè exercendis, & omnes actionum illarum effectus ad motus determinatos & ad aſſumptorum immutationem revocantur. Status ergo corporis viventis habens facultatem exercendæ cujuſcumque actionis dicatur ſanus, cujus idea eſt præſentia requiſiti ad exercitium poſſibile actionis vel abſentiæ repugnantis exercitio eidem; qui enim actiones homini proprias exercere valet cum facilitate, oblectamento & quâdam conſtantiâ eum ſanum habemus, quem verò eaſdem exercere non poſſe aut tantùm eas peragere cum moleſtiâ, dolore citâque defatigatione animadvertimus, eumdem vocari & eſſe ægrotantem quis negaverit? Ut itaque actiones ſic morbi diſtingui poſſunt, ut conditiones ad actiones, ita & harum defectus, qui enim haberet perfectè intellectas omnes conditiones requiſitas ad actiones, ille perſpiceret clarè defectum conditionis ex cognito morbo, & rursùm benè caperet ex cognito motûs defectu naturam morbi inde neceſſariò ſequentis. Motûs igitur menſura, naturæ menſura, unde ſanitatis ſive ſubſtantiæ menſura.

III.

ATQUI corporis exercitatio hancce conſtantiam in functionibus conſervat & auget; ſive enim contineat ſolida & liquida in ſuâ renitentiâ æquilibri, relaxando fibras criſpatas, contrahendo filamenta partium ſolutarum, vacuando humorum redundantiam, ſanguinis & humorum diatheſim alterando, iſtorum citiorem motum compeſcendo, ipſum lentiorem provehendo, utriuſque partis molem augendo, minuendo, ſive aliis quibuſque modis vitam ſervet, augeat, roboret. Omnes enim corporis partes ad ſui ipſius ſanitatem non ſolùm contribuunt efficiendam, ſed ipſæmet partes naturaliter diſpoſitæ & motæ ſunt ſanitatis cauſa eſſentialis & proxima atque ipſiſſima ſanitas, quæ pendet à rectâ ſex rerum non naturalium adminiſtratione: ex iſtorum enumeratione principem locum tenent frictiones in motuum genere, quæ ſunt leviſſimæ exercitationes quarum diverſitas ſalubri-

tasque desumuntur à tempore, loco, mensura, & modo quibus corpori adhibentur. Excretio crassi tutissimis juvanda iis quæ magis excitent fibras, & solvant excernenda: præcipua sunt vapores, fotus, inunctiones, balnea concomitante frictu: juvenibus enim, senibus, & iis quibus viscera debilia, difficilis digestio, vita quieta, sedentaria, otiosa; hæc maximè prosunt præsertim si habeatur ratio ætatis, temperamenti, consuetudinis, & aliarum circunstantiarum quæ pertinent ad Hygienem. In genere modus faciendæ frictionis definitur rubore & tumore, tunc enim à frictione abstinendum præsertim si corpus gracile fuerit reficiendum, si crassum extenuandum. Convenit frictio tempore hyberno & autumno, depositis priùs excrementis tum alvi cum vesicæ, tunc aut totum corpus aut pars fricanda lavanda, sordes detergendæ, & linteis modicâ compressione ac celeritate fricandum.

I V.

MULTÆ sunt frictionis species. Duplex tamen hîc loci maximè consideranda venit, præparatoria scilicet & apotherapeutica. Illa exercitationes præcedit ne quid rumpatur vel obstruatur mutatione subitâ à quiete ad motum; etenim frictione exiguâ partes solidæ incalescentes remolliuntur, excrementa extenuantur meatusque laxantur: hæc verò minoribus & blandioribus motibus perficitur cum olei perfusione quæ partes corporis humectat ac recreat; si quid hæreat meatibus discutit & corpus à lassitudine tutum reddit. Si frictio fuerit mollis carnem laxat, mollit, meatus aperit; si fuerit dura cogit, siccat & adstringit; pauca carnem leviter remittit, redditque contrectabilem; multâ liquat, & extenuat & si dura simul fuerit contrahit, corporisque molem deprimit; mediocris verò modicè calefacit, distributionem juvat & carnem auget. Frictio adhibetur ad reficiendum, vacuandum, revellendum. Nam quos siccitas macerat vespertina artuum juvat frictio ut in partes externas sanguis distribuatur. Si purgatio universa aliquid reliqui fecerit frictione discutitur; eadem ratione capitis & artuum frictio matutina reseratis cutis meatibus humores eliminat. Ad revellendum etiam advocatur frictio, foràs enim materiem evocat ac digerit, quâ discussâ alia in partem defrictam confluit: si totum corpus fricari convenit, primùm crura à superiore parte deorsùm, linteis non admodum mollibus, sed modicè asperis, deinde & tota brachia ab humeris usque supernè deorsùm simili modo sunt fricanda; at ubi artús omnes abundè calere videntur & metus èst ne quis ex multitudine frictionis lassitudinis sensus superveniat, oleo utendum est: cùm jam artus plurimùm perfricti fuerint, posteà oleo detergentur. Indè ad dorsi spinam transeundum est, hæcque tota perfricanda similiter, ab hâc rursùs ad crura & hinc ad brachia, mox indè rursùs ad spinam remeandum & ita quantùm necessè est fricandum.

V.

SICUT inchoante rachitide, exiſtente phthiſi, increſcente ſenio, conducit introductio nutrimenti per appoſita externa halitu, fotu, balneo, clyſmate, unguento; ita purgationes cutis externæ per frictiones, loturas, balnea, fomenta, natationes, deterſiones egregiè proſunt. Capitis præſertìm ſcalptura cum pectine retrorsùm in vertigine, epilepſiâ, ophtalmiâ, aurium dentiumque doloribus, tonſillarum, gingivarum, uvæ inflammationibus, cervicis atque totius capitis fluxionibus. Collutio oris eſt quædam deterſionis atque frictionis ſpecies quæ adhibetur in aphtis, & aliis dentium, linguæ, palati, uvulæ & aliarum partium oris doloribus atque morbis. Quotidie cum tepidâ eſt prophylacticum oris; ſicut & levis deterſio oculorum, aurium, totius faciei, pedum manuumque, axillarum & inguinum cùm leviori frictione. Univerſas corporis partes ſuis menſurâ & modo ſigillatim fricari oportet. Frictionibus enim color & calor nativi augentur naturales actiones in toto corpore feliciùs perficiuntur, excrementa expelluntur, exigui meatus purgantur, membra aluntur & fiunt ad labores robuſtiora. Frictiones ſupplent aëris & loci mutationi, deambulationi & aliis exercitiis à motu locali. Qui litterarum ſtudio incumbunt, qui morbo laborantes in cubili detinentur, aut qui ſaltationi, pilæ magnæ & parvæ ludo, deambulationi, equitationi, vehiculo ſive currui, lecticæ, navigio aſſueti hiſce exercitiis non indulgent, eos fricari bonum eſt.

Ergò Frictus eſt ſalutaris.

Proponebat Pariſiis JOANNES-CAROLUS DE BROTONNE, Laudunenſis, Doctor Medicus Remenſis, Saluberrimæ Facultatis Pariſienſis Baccalaureus, A. R. S. H. 1773. à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Saluberrimæ Facultatis Typographi. 1773.